

Komentarji

Johnson in njegova
manjšina

Johnson, vrhovni boss
je pred nekaj dnevi grmel
"manjšinam v Združenih
državah, ki bi rade zadavile ve-
liko delo, da vse ameriške
manjšine ne predstav-
ljajo pol odstotka vsega pre-
jstva."

Johnson je imel v mislih de-
javiti, da je Johnson ima
mnenje o štrajkih,
generalni stavki, ki "ni
temveč civilna vojna,
temveč kakor — kakor
Hearst in ostalih bur-
ževskih demagogov — je bila
stavka v San Francis-
cu komunistov.

Johnson ima za strašilo
tudi v Minnea-
polisu, da vodijo stavko vo-
znikov in v letel-
ski vojakih, ki so pogajanja
zaradi, ker nečijo imeti no-
vega "komunističnega
stavka."

Johnson je vsaka stavka
"komunistična" in voditelji vsa-
ke so "zarotniki proti
stavki."

Johnson ni toliko zame-
ljal vse aktivne in
delavce s komuni-
stičnimi, toda Johnson, ki
"partnerstvo" vlade z
podjetniki, bi moral
bolje, kadar govori o "zlo-
manjšinah". On dobro
je izbral konflikt v San
Franciscu in ostalih pristaniš-
tih ob Pacifičnem morju.
mu je znano, kje je tista
stavka, ki se neče
sekciji 7-A federalnega
NIRA.

Johnson je tako, da zlo-
manjšina terorizira mir-
no in od nekaj je že v
San Franciscu in ostalih pristaniš-
tih ob Pacifičnem morju.
mu je znano, kje je tista
stavka, ki se neče
sekciji 7-A federalnega
NIRA.

Johnson je tako, da zlo-
manjšina terorizira mir-
no in od nekaj je že v
San Franciscu in ostalih pristaniš-
tih ob Pacifičnem morju.
mu je znano, kje je tista
stavka, ki se neče
sekciji 7-A federalnega
NIRA.

Johnson je tako, da zlo-
manjšina terorizira mir-
no in od nekaj je že v
San Franciscu in ostalih pristaniš-
tih ob Pacifičnem morju.
mu je znano, kje je tista
stavka, ki se neče
sekciji 7-A federalnega
NIRA.

Johnson je tako, da zlo-
manjšina terorizira mir-
no in od nekaj je že v
San Franciscu in ostalih pristaniš-
tih ob Pacifičnem morju.
mu je znano, kje je tista
stavka, ki se neče
sekciji 7-A federalnega
NIRA.

Johnson je tako, da zlo-
manjšina terorizira mir-
no in od nekaj je že v
San Franciscu in ostalih pristaniš-
tih ob Pacifičnem morju.
mu je znano, kje je tista
stavka, ki se neče
sekciji 7-A federalnega
NIRA.

Johnson je tako, da zlo-
manjšina terorizira mir-
no in od nekaj je že v
San Franciscu in ostalih pristaniš-
tih ob Pacifičnem morju.
mu je znano, kje je tista
stavka, ki se neče
sekciji 7-A federalnega
NIRA.

Johnson je tako, da zlo-
manjšina terorizira mir-
no in od nekaj je že v
San Franciscu in ostalih pristaniš-
tih ob Pacifičnem morju.
mu je znano, kje je tista
stavka, ki se neče
sekciji 7-A federalnega
NIRA.

Johnson je tako, da zlo-
manjšina terorizira mir-
no in od nekaj je že v
San Franciscu in ostalih pristaniš-
tih ob Pacifičnem morju.
mu je znano, kje je tista
stavka, ki se neče
sekciji 7-A federalnega
NIRA.

Johnson je tako, da zlo-
manjšina terorizira mir-
no in od nekaj je že v
San Franciscu in ostalih pristaniš-
tih ob Pacifičnem morju.
mu je znano, kje je tista
stavka, ki se neče
sekciji 7-A federalnega
NIRA.

Johnson je tako, da zlo-
manjšina terorizira mir-
no in od nekaj je že v
San Franciscu in ostalih pristaniš-
tih ob Pacifičnem morju.
mu je znano, kje je tista
stavka, ki se neče
sekciji 7-A federalnega
NIRA.

Johnson je tako, da zlo-
manjšina terorizira mir-
no in od nekaj je že v
San Franciscu in ostalih pristaniš-
tih ob Pacifičnem morju.
mu je znano, kje je tista
stavka, ki se neče
sekciji 7-A federalnega
NIRA.

Johnson je tako, da zlo-
manjšina terorizira mir-
no in od nekaj je že v
San Franciscu in ostalih pristaniš-
tih ob Pacifičnem morju.
mu je znano, kje je tista
stavka, ki se neče
sekciji 7-A federalnega
NIRA.

Johnson je tako, da zlo-
manjšina terorizira mir-
no in od nekaj je že v
San Franciscu in ostalih pristaniš-
tih ob Pacifičnem morju.
mu je znano, kje je tista
stavka, ki se neče
sekciji 7-A federalnega
NIRA.

CASOPISJE ZLO- MILO STAVKO V SAN FRANCISCO

Sporazumno so bluvati strup
proti splošni stavki in v svojih
načrtih uspehi. Klonili so celo
Johnsona

New York. — (FP) — Pod na-
slovom: "Dnevnik so pomagali
zdrobiti generalno stavko," je
revija Editor & Publisher, gla-
silo tiskarske industrije, z dne-
28. julija objavila članek, ki po-
kazuje, kako se je to zgodilo v
San Francisca.

Izdajatelje vseh meščanskih
dnevnikov je organiziral Hearst,
ki je brzojavil navodila svojemu
glavemu odvetniku Neylandu
iz Londona in obenem poslal
opis, kako je angleška vlada
zdrobila generalno stavko leta
1926. Ta članek so priobčili tu-
di drugi listi in ne samo Hearst-
ovi.

Izdajatelji časopisov v San
Franciscu so se zbrali na konfe-
renci zgodaj jutraj na dan iz-
bruha generalne stavke. Na tej
konferenci so napravili načrt za
kampanjo proti delavstvu in po-
stavili na čelo te kampanje
Hearstovega odvetnika Neylan-
da, glavnega stratega.

Takoj za tem so vsi listi pri-
čeli bruhati ogenj in žveplo nad
stavkarje. Strajk so proglasili
za delo komunistov in drugega
radikalnega elementa in naper-
jenega proti "obstoječim vladam."
Posledice te antirdečarske kam-
panje so bile kmalu vidne.

"Splošna publika," pravi član-
kar, "ki je od pričetka simpatizirala
s pristaniškimi delavci, je
pričela spoznavati nevarnost, da
je generalna stavka nič drugega
kot 'revolucija.' Uvodni članki
so pomagali pri razdvojitvi in
odtegotanju konservativnih de-
lavcev od radikalnih."

V teh člankih so uredniki po
eni strani tolkli po vseh — kon-
servativnih in radikalnih delav-
cih, po drugi pa svarili in huj-
skali konservativne unijske ele-
mente, kaj se bo zgodilo, če nad
organizacijami dobe kontrolo ra-
dikali.

Večjo skrb je delal izdajate-
lj Hugh Johnson, ki je prišel
tisti čas v San Francisco. Kljub
temu, da ima on večji open-
sarski rekord, je bil za izdaja-
telje delavstvu še preveč naklon-
jen. "Očitno je bilo," piše
članek, "da bi on lahko podri-
vse, kar so izdajatelji skušali
doseči."

Takoj, ko je došel v San
Francisco in namignil, da bo su-
gestiral ugoditev stavkarski za-
hlevi za unijsko kontrolo posre-
dovalnic v pristanišču kot pogoj
za arbitražo, je osrednji svet iz-
dajateljev poklical Johnsona na
sestane, "kjer so ga pestili do
treh zjutraj (v torek, drugi dan
stavke)." Ker je bil direktor
NRA precej trmast, mu je Ney-
land "končno rekel, da ga bodo
izdajatelji vprašali, naj takoj
zapusti mesto ... nakar je ge-
neral obljubil, da bo kolikor mo-
goče na uslugo ... Drugi dan je
že proglasil stavko za 'revolu-
cijo.'"

Izdajatelji so se spravili tudi
nad delavsko tajnico Perkinso-
vo, ker se ni oprijela njih dom-
neve, "da se bo situacija razvila
v revolucijo in preplavila vso
deželo."

"Strategija Neylanda in osred-
njega odbora izdajateljev je pri-
čela delovati ... v četrtek je bila
splošna stavka že odpoklicana."

Članek je skrbno zamolčal o
divjanju vigilantov in o drugih
nasiljih, kar je bilo vse skupaj
del antidelavske kampanje ko-
vačev "javnega mnenja."

Ob odhodu iz San Francisca
se je Johnson izrazil, da je "pr-
vič v svojem življenju stal pred
oligarhijo časopisnih izdajate-
ljev."

Ta histerična kampanja "or-
ganov javnega mnenja" v San
(Dalje na 2. strani.)

Eksekucija tret- jega nacija v Avstriji

Wurnig, ki je umoril policijskega
stotnika v Inomestu, obe-
šen. Njegov pomagač dobi
dvajset let zapora. — Kancelar
Schuschnigg išče podpore
pri delavcih

Dunaj, 2. avg. — Friedrich
Wurnig, fanatičen Hitlerjev pri-
staš, ki je ustrelil Franca Hick-
la, policijskega stotnika v Inomestu
25. julija, skoro v istem
času, ko so naciji umorili kan-
celarja Dollfussa na Dunaju, je
bil včeraj popoldne pred vojaš-
kim sodiščem obsojen na smrt.
Wurnig je končal na večali par-
ur po razglasu rozsodbe. Ta ek-
sekucija, izvršena nad nacijo, je
že tretja v teku dveh dni.

Christian Meyer, električar po
poklicu in hitlerjevec, ki je po-
magal Wurnigu pri umoru Hick-
la, je bil obsojen na dvajset let
težke ječe. Domneva se, da se
je Meyer izognil smrtni kazni,
ker je dal policiji važne infor-
macije o aktivnostih avstrijskih
nacijev.

Dunajsko sodišče je obsodilo
na pet let zapora Emila Pauk-
nerja, ker so dobili pri njem na-
cijsko uniformo, dva revolverja
in šest funtov dinamita. Paukner
je priznal, da je hitlerjevec in
pristavil, da ni vrstel municije
stran vsled pozabljivosti.

Vlada dr. Kurta Schuschnigga
skuša dobiti naklonjenost pri av-
strijskih delavcih in socialistih.
Novi kancelar je namignil o ge-
neralni amnestiji vseh socialistov,
ki se nahajajo v zaporih od
februarske revolucije. On u-
pa, da bo s to akcijo konsolidi-
ral svojo pozicijo, da bo lažje
vodil brezobzirni boj proti na-
cijem.

Poročila, ki so prišla na Du-
naj iz Beograda, govore, da je
nad tri tisoč nacijskih rebelev,
ki so se borili proti vladnim čet-
tam in hajmveru na Koroškem,
pribežalo v Jugoslavijo.

Mehiška vlada poslala vojaštvo proti rebelem

Mexico City, 2. avg. — Federalna
vlada je poslala vojaštvo
v mesto Mantanz, v državo Ja-
lisco, da potlači oboroženo re-
volto. Rebeli so izgnali iz me-
sta mestne avtoritete, nakar so
pričeli pleniti trgovine in proda-
jalne. Poročilo se glasi, da so re-
beli pristali Antonia I. Villareala,
poraženega predsedniškega
kandidata. Villareal je nedavno
pobegnil v Združene države, ko
so ga mehiške oblasti obdolžile
protivladne zarote.

Illinois dobila 36 milijonov od davka na blago

Chicago. — Davek na blago
je prinesel državi Illinois \$36-
632,933 v dvanajstih mesecih,
to je odkar je bil uveljavljen, po-
roča K. L. Ames, državni finan-
čni direktor. V juliju je ta da-
vek prinesel državi \$3,549,729,
najvišjo vsoto v enem mesecu.

CALIFORNIA NA- DALJUJE VOJNO PROTI 'RDEČIM'

V pristanišča se naselil mir.
Vigilanti stičejo za novimi
žrtvami. Sinclair obljubil par-
doniranje Mooneyja

San Francisco. — (FP) — Po de-
setih tednih stavke, krvave in vi-
varne stavke, je zopet oživel
lelo in se je pričelo vrvenje v
tukajšnjem kakor tudi v vseh
drugih pristaniških pacifične
obale. Razen na enem pomolu,
kjer je bilo 400 stavkarjev izprti-
h, so se vrtni delavci na svoja
stara mesta, pristanišni delav-
ski odbor je pa vzel v roke ta
slučaj izprtja.

Na podlagi sporazuma so druž-
be odsvolile vse skebe razen
omenjenega slučaja, katerega je
pa delavski odbor obljubil reši-
ti "v zadovoljstvo vseh," kar že
to pomeni. S skebi vred je delo
izgubila tudi izredna policija,
redna pa še vedno patrolira tu-
kajšnje pristanišče.

Gonja proti radikalcem ni še
nič ponehala in tudi ni izgledov,
da bo. Governor Merriam in
The Daily Californian, glasilo
Californijske univerze, sta ji
prilila novega ognja.

Merriam, republikanski in vi-
gilantski kandidat za governer-
ja, se je v San Joseju ustil, da
bo "protektiral pravice poljedel-
skih delavcev, država pa bo na-
daljevala z vojno proti komuni-
stom in radikalcem. Pošteni in
marljivi delavci ne bodo stavili
nemogočih zahtev, sodišča in
imigracijske oblasti bodo pa skr-
bele za prevratneže."

In ko je governor razlagal svoj
antirdečarski program, je v
istem govoru posvaril californijs-
ke junjere, da se bodo morali
sprijazniti z idejo in dati svo-
jim poljedelskim kuljem pravi-
co do organizacije, seveda do
konservativne organizacije. Za-
dnje čase so se junjerci (velefarm-
mari in lastniki nasadov) v
tem oziru res "spreobrnil" in
nekateri celo pričeli nagovarjati
svoje delavce, naj pristopijo v
konservativno unijo poljedel-
skih delavcev ADF. To je ena
poteza proti radikalcem.

The Daily Californian je pa
napovedal večje čiščenje univer-
ze, ko se prične šola. Ost je
spustil proti Social Problems
klubu, katerega tvorijo radikal-
ni in liberalni študentje vseh
barv. Vigilanti med študenti
bodo skušali osnažiti to gnezdo
"radikalizma" in "iztrebiti ko-
muniste, pri čemer bodo imeli
podporo univerzinskih oblasti."

Polijska sodišča so še ved-
no zaposlena z ujetimi dozdev-
nimi komunisti. Tudi v drugih
mestih in ne le v San Francisca.
Do tega poročila je bilo 11 are-
tirancev pridržanih za deporta-
cijo. Sodnik Steiger bi rad de-
(Dalje na 2. strani.)

S stavkovne fronte po Združenih državah

Hindenburg, predsednik Nemčije, umri

Stari voditelj nemškega naroda
podlegel dolgotrajni bolezni. —
Hitler novi predsednik Nem-
čije

Neudeck, Nemčija, 2. avg. —
Paul von Hindenburg, dolgoletni
predsednik Nemčije, je po dol-
gotrajni bolezni umrl danes zju-
traj na svojem posestvu v Neu-
decku. Dosegel je visoko starost
86 let in njegova smrt bo ne-
dvomno prinesla nove politične
zapletitjaje.

Berlin, 2. avg. — Kancelar Hit-
ler se je takoj po smrti Hinden-
burga proglasil za predsednika
Nemčije. S to akcijo je Hitler
postal absolutni vladar nemške-
ga naroda. V smislu ustave bi
moral postati predsednik dr.
Erwin Bumke, predsednik vr-
hovnega sodišča, in obdržati to
pozicijo do volitev, pri katerih
bi ljudstvo izvolilo novega pred-
sednika, toda volitev ne bo, ker
ima Hitlerjev režim izredno ob-
last, ki mu omogoča, da lahko
stori kar hoče.

Regularna armada (reichs-
wehr), ki je bila vedno naklonje-
na Hindenburgu, katerega je
smatrala za svojega heroja, je
sedaj pod Hitlerjevo kontrolo,
toda sedaj še ni jasno, da li bo
mirno prenašala to kontrolo.

Drage stavke ob zapadni obali

Računajo, da so stavke stale tri-
sto milijonov dolarjev. Kapi-
talistično časopisje napada
Roosevelta in administracijo
NRA

Portland, Ore. — Stavke pri-
staniških in drugih delavcev ob
pacifični obali so stale okrog 300
milijonov dolarjev v zadnjih 84
dnevih. Stroški stavke v Cali-
forniji znašajo 150 milijonov, v
Washingtonu 100 milijonov in
v Oregonu 50 milijonov dolar-
jev.

Stavkarji se sedaj vračajo na
delo v skoro vseh pristaniščih.
V nekaterih krogih se vzdržuje
mnenje, da so za velike izgube
odgovorni vladni posredovalci in
administracija NRA. Kapitali-
stično časopisje tudi zelo napada
predsednika Roosevelta, ki je
odšel na počitnice, ko se je poja-
vila kriza, in prepustil vse v re-
šitev delavski tajnici, ki ni do-
segla ničesar s svojo interven-
cijo.

Bizniški interesi so glasni v
zahtevah po reviziji določb za-
kona gospodarske obnove, ki po
njihovem mnenju ovirajo vrni-
te boljše časov.

Aretacije stavkarjev v Minnea- polisu. — Bojazan pred novi- mi izgredi v Kohlerju. — Po- skus za končanje stavke v či- kaških klavnicah se izjalovil

Minneapolis, Minn., 2. avg. —
Na odredbo glavnega stana stav-
kujočih voznikov tovornih av-
tov so poulične bitke med stav-
karji in miličniki prenehale. V
mestu je ostalo samo 400 milič-
nikov, ostali pa so bili odpokli-
cani.

Kako dolgo bo trajalo premir-
je, zavisi od poskusov unije, da
dobe aretirani voditelji stav-
ke svobodo. Izgleda, da je prišlo
do nekakšnega sporazuma med
voditelji stavkarjev, delodajal-
ci in vojaškimi avtoritetami, da
se spor konča, toda podrobnosti
še niso znane.

Minneapolis, Minn., 2. avg. —
Aretacije voditeljev stavkujočih
voznikov so izazvale nove kompli-
kacije. V zvezi s tem so stav-
karji izdali oklice za generalno
stavko, toda v tem momentu ni
še nikakih znakov, da se jim bo-
do ostale delavske unije pridru-
žile.

William Brown, Miles Dunne
in Vincent Dunne, voditelji stav-
karjev, so bili aretirani pri na-
valu miličnikov v glavni stan u-
nije, kjer se je vršil shod. Po-
veljnik milice E. A. Walsh je iz-
javil, da stavkarji niso imeli do-
voljenja za zborovanje, dočim
prvi trdijo obratno in smatrajo
vpad v urad unije za kršenje ci-
vilnih svobodščin.

Aretacije pa niso preprečile
nemirov. V nekaterih distriktih
so stavkarji prevrnili tovarne
avte in pretepli stavkovkaze. Po-
zivu na pomoč so se odzvali mi-
ličniki in sledile so nadaljnje a-
retacije. Krog 70 stavkarjev je
bilo aretiranih in odvedenih v
zapor na obtožbo kršenja odred-
be, ki prepoveduje piketiranje.

V nekaterih krogih napovedu-
jejo skorajšnji konec stavke.
Znamenje za to vidijo v nazna-
nili poveljnika milice Walsha, v
katerem pravi, da bo samo pet-
sto miličnikov ostalo v mestu, o-
stali pa bodo poslani zunaj meste-
ne meje. Na drugi strani se pou-
darja, da governor ne namerava
preklicati izjemnega stanja, pri-
pravljen pa ima važno nazna-
nilo, ki ga bo objavil danes.

Delodajalci, ki so odklonili po-
gajanja z unijskimi voditelji, so
imeli včeraj sestanek v nekem
hotelu. Izvedelo se je, da so se-
daj, ko so bili voditelji stavkar-
jev aretirani, delodajalci bolj na-
klonjeni načrtom za poravnavo
konflikta, ki sta jih predložila
federalna pomirjevalca Francis
J. Haas in E. H. Dunnigan.

Sheboygan, Wis., 2. avg. — Bo-
jazan pred novimi izgredi v
Kohlerju v slučaju odpoklica mi-
lice je rezultirala v odloku, da
posebni komitej okrajnega odbo-
ra obišče governorja Schmede-
mana in apelira nanj, naj ne
stori tega koraka.

Vsi pacienti razen tistih, ki
so bili težko ranjeni v zadnjih
izgredih pred Kohlerjevo tovar-
no, so zapustili bolnišnico. Alex
Weinert, ki je dobil najtežje po-
škodbe, bo najbrž okreval.

Chicago, 2. avg. — Načeljni
poskus za končanje stavke v či-
kaških klavnicah se je izjalovil.
Na včerajšnji konferenci so se
sostali vladni posredovalci z re-
prezentanti unije in delodajalcev
in po diskuziji, ki je trajala nad
dve uri, se je konferenca razbi-
la. Kljub prejšnjim poročilom,
da bo konferenca rezultirala v
nekaterih koncesijah, so vse pri-
zadete stranke vztrajale na svo-
jem stališču.

Carl Steffenson, tajnik pokra-
jskega odbora NRA in eden od
vladnih posredovalcev, je nazna-
nil, da se bo danes ponovno vr-
šila konferenca, toda znamenje
za poravnavo konflikta še ni vi-
diti.

Brezposelni delavci v Los Angelesu zamenjavajo med seboj hrano, ki so jo prejeli na reliefni postaji.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE POMOČNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene
National Benefit Society

Narodnina: za Zbirane drave (taven Chi-
cago) in Kanado \$6.00 na leto, \$2.00 na po-
lito, \$1.50 na šest let, za Chicago in Clevelo
\$7.50 na leto, \$2.50 na pol leta; za in-
strumente \$9.00.

Subscription rates: for the United States
(except Chicago) and Canada \$6.00 per year,
Chicago and Clevelo \$7.50 per year, foreign
countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne
vrnejo. Advertising rates on agreement. Manu-
scripts will not be returned.

Naslov za vse, kar ima etik s listom:

PROSVETA
2657 59 So. Lawrence Ave. Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oglepisu, na primer (July 31,
1934), poleg vsakega imena na naslovu po-
meni, da vajo je s tem datumom potekla
narodnina. Pomnite jo pravilno, da se
vam list ne ustavi.

Domač drobiž

Samomor v zaporu

Duquesne, Pa. — Jacob Frank, star 60 let, se je obesil v zaporu, kamor je bil pripeljan, ko je po-
licija našla v njegovem stanova-
nju kotliček in druge priprave
za kuhanje žganja. Bil je član
društva št. 347-SNPJ in polici-
ja pravi, da njegova družina ži-
vi v Clevelandu.

Nov grob

Chicago. — V okrajni bolniš-
nici je po mučni bolezni umrla
rojkinja Mary Otrin.

Nov slovenski odvetnik

Cleveland. — Med 288 kandi-
dati, ki so z uspehom napravili
odvetniški izpit v Columbusu, je
tudi Joseph J. Flaisman, sin
znane Flaismanove družine v
tem mestu.

Suša tope farmarje tudi
na jugozapadu

Nad polovica okrajev v Texasu
je na relifu. Farmarji proda-
jajo in koljejo živino ter jo
krmijo svinjam

Austin, Tex. — (FP) — Če
ne bo kmalu dežja, bo pretežni
del Texasa in tudi Oklahome
spremenjen v pušcavo. Silna su-
ša je tako udarila farmarje, da
v mnogih krajih niti dež ne mo-
re več dosti koristiti. Posebno
je prizadeta živinoreja, ker je
suša vzela vso pašo in krmo.

Od 254 okrajev jih je na reli-
fu 154. Zvezna vlada je pravkar
odobrila en milijon za pomoč far-
marjem v tej državi, ampak ta
vsota se bo oprijela večinoma,
če ne izključno, posestnikov in
prav malo najemniških farmar-
jev. Od kar je vlada pričela iz-
vajati svoj poljedelski omejitve-
ni program, je bilo tisoče in ti-
soče najemniških farmarjev v
bombažnem pasu že vrženih z
zemlje. Suša le pospešuje ta pro-
ces. Tenantskih farmarjev je v
Texasu 80,000.

Poljedelski tajnik Wallace je
mnenja, če bi dež kmalu namo-
cil, bi farmarji lahko prideli-
li vsaj drugi bombažni pridelek.
Prvi je večinoma uničen, vsaj v
mnogih okrajih.

Najbolj pa trpijo živinorejci,
ki nimajo živini kaj položiti.
Pašniki so že zdavnaj uničeni in
tudi druge krme zelo primanj-
kuje. Za prodano živino čiste
pasme dobe farmarji komaj eno
sedmino vrednosti. Mnogi je ne
morejo prodati niti za to ceno
in jo enostavno pobijajo in me-
so krmijo prašičem. To se jim
zdi boljše kot pa gledati počasno
krepanje živine valed lakote in
zeje. S preseljevanjem na paš-
nike v Novo Mehiko ali Colora-
do tudi ni nič, ker je suša uda-
rila tudi druge države jugoza-
pada.

Podpora dobe le tisti farmar-
ji, ki so podpisali vladni polje-
delski omejitveni program.

Anaconda Copper Co. bi rada
obsedno stanje

Butte, Mont. — Za zdobitev
rudarske stavke, ki traja že od
začetka maja, bi Anaconda Cop-
per Mining kompanija rada pro-
vocirala "potrebo" za razglasi-
tev obsednega stanja, za kar je
storila že več poskusov.

Da se ji ta želja ne izpolni,
poziva Butte Citizen, unijsko
glasilo, delavce na večje piketi-
ranje, piketi pa naj krbe za
protekcijo družbine svojine.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beleške iz raznih krajev

S stavkovne fronte v Kohlerju
Sheboygan, Wis. — Velika
stavka pri Kohlerju, kjer je bi-
lo prej zaposlenih tudi veliko
naših ljudi, se nadaljuje, tako
se pa tudi nadaljujejo pogaja-
nja med unijskim odborom stav-
karjev in vladnim posredniš-
nim odborom ter reprezentanti
družbe. Dosedaj je še vse ostalo
le pri pogajanjih, ki so menda
na mrtvi točki. Kohlerjeva druž-
ba je namreč zelo trmasta in ni-
kakor ji ne gre v glavo, da bi
pristala na zahteve organizira-
nih delavcev. Te zahteve niso
pretirane, so skromne in pra-
vične. Vseeno jih je družba za-
vrgla, ker ona hoče za vedno sa-
ma diktirati svojim delavcem
kako in koliko bodo prejeli za
svoje delo.

Družbino vodstvo je skrajno
zakrknjeno. Kohler sam, ki je
predsednik te družbe, je velik
sovražnik organiziranega dela-
vstva, zato je že pred par deset-
letji izdelal načrt, ki naj bi mu
omogočil stalno odprto delavni-
co, neomejeno izzemanje in la-
korščanje delavcev ter popolno
kontrola nad njimi. To se mu je
delno posrečilo, kajti leta in le-
ta, ko so se delavci drugje orga-
nizirali, so ostali Kohlerjevi de-
lavci brez vsake organizacije in
pripuščeni na milost in nemilost
izkoriščanju Kohlerjevih deloda-
jalcev.

Da si zajamči fevdno gospod-
stvo nad svojimi delavci, je Koh-
ler pokupil velikanske komple-
kse sveta krog svojih tovarn, na
katerih je pričel postavljati do-
molišča za svoje delavce. So to
lične domačije, za katere so mo-
rali delavci družbi drago plača-
ti, absolutni lastniki teh domo-
višč pa kljub temu niso. Vsak
čas, kadarkoli se Kohlerju zazdi,
da niso vredni njegove milosti,
če se bi kaj pregrešil proti nje-
govim pravilom, ti lahko hišico
vzame pod pretvezo javne kori-
sti ali javne potrebe.

Walter Kohler, bivši državni
governor, je pravcati fevdalni
gospod nad Kohlerjevo vasjo, ki
steje nad poldrugi tisoč prebi-
valcev. Kohlerjeva vas je pozna-
na kot "idealna industrijska na-
selbina". Saj pa se ponaša z lepi-
mi vijugastimi cestami, parki,
lepimi hišami in izredno čistočo.
Nazunaj torej res izgleda vse ze-
lo "idealno", če pa pogledamo v
notranjost Kohlerjevih znočilnic,
ki leže vzhodno od vasice čez ši-
roko cesto, ki meji vasico od to-
varniškega dela, tedaj pa se nam
predstavi vse drugačna slika v
vseh grobi realnosti. Delavci, ki
so upošleni v teh znočilnicah, so
popolnoma brezpravna delavska
masa. Dela so izredno težka,
šikaniranje in priganjstva ne
manjka, mezda pa je v primeri
z delom naravnost beraška.

To pa še ni vse. Delavske raz-
mere in odnosi med delavci in
družbo so izredno slabi. Odslavl-
janje in uposlevanje se vrši po
družbinem okusu. Delavci, ki so
delali pri Kohlerju po dvajset in
več let, pa so bili prošle jesen
"začasno" odpušteni, niso bili iz-
brisani z liste Kohlerjevih de-
lavcev, ako so medtem dobili tu-
di najmanjše delo — striženje
trave ali kaj podobnega. Na ta
način se je družba odkrivala
mnogo starih delavcev, ki so pu-
stili pri Kohlerju vse svoje naj-
boljše moči. Med temi delavci so
tudi taki, ki so pri Kohlerju de-
lali nad 30 let! S tem se je seve-
da "dobri oče" Kohler izkazal
resničnega dobrotnika svojih de-
lavcev, ki so zanj garali in mu
pomagali nagromaditi milijone.

To je le površno ozadje raz-
mer, ki so vladale v Kohlerjevih
tovarnah, kljub temu pa osvet-
ljujejo vsaj deloma razmere,
ki so prišlele delavce, da so
Kohlerju predložili svoje zahte-
ve potem, ko so se organizirali
v svoji uniji pod okriljem A.D.F.
Unija Kohlerjevih delavcev je
predložila Kohlerju 14 zahtev,
katere je Kohler v celoti zavr-
nil. Odgovoril je na vsako točko
posamezno in zagovarjal svoj si-
stem vladanja v tovarni. Delav-
ci so se na unijski seji izrekli
za stavko, ki je bila oklicana dne
16. julija. Prvi dan stavke je po-
kazal, da so delavci organizirani
ter da razumejo situacijo. Pike-
tiranje je bilo stoodstotno. Para-
liziran je bil ves promet v in iz
tovarne. V tovarni sami se je

Kohlerjeva družba precej dobro
pripravila in oborožila. Pravijo,
da je imela v tovarni krog 150
delavcev, katerim je dovažala
hrano potom pošte, tako tudi pe-
rilo.

Pričela so se pogajanja, ki pa
niso prinesla nobenega rezultata.
Po preteku še ne dveh tednov
stavke se je Kohler skrivaj od-
ločil, da najame par sto impor-
tiranih profesionalnih pobojni-
kov, ki bodo s strahovladno stav-
ko strli. Res so se pojavili po-
bojniki, okrog 400 po številu.
Oboroženi so bili z bombami za
sojenje in puškami ter samo-
kreši. Navalili so na mirne in
neoborožene stavkarje ter jih
pregnali z javne ceste ter pri-
vatnega zemljišča, ki so ga naje-
li za svoj glavni stan. Na divja-
ški način so pobojniki uničili de-
lavsko shajališče in stavkarje ti-
rali do mestne meje.

Pri tem ni ostalo. Stavkarji
so dobili iz mesta pomoč. Prišlo
je na stotine simpatičarjev iz vse
okolice in stavkarji so zahtevali
prosti piketiranje pred tovarno.
V tem momentu so pobojniki z
brutalno silo navalili na stavkar-
je, žene in otroke s puškami in
koli. Ubili so dva stavkarja in
ranili okrog petdeset. To je da-
lo povoda, da je governor poslal
v vas milico in razglasil obsedno
stanje. Privatni Kohlerjevi po-
bojniki so se morali umakniti in
milica je vzela v svoje roke ob-
last. Dovolila je piketiranje pred
vsemi vhodi v tovarne. Tako so
se obnovila pogajanja, ki pa do-
sedaj še niso prinesla nobenega
zaključka.

Prošli terek so stavkarji po-
kopali žrtvi Kohlerjevega bru-
talnega napada na mirne stav-
karje. Udeležila se je desetti-
sočlavska množica ljudstva. Med
veličastnim sprevedom in posle-
vilnimi govori pa so Kohlerjevi
delavci sveto prisegli, da ne od-
nehajo od svojih zahtev ter da
bodo ostali v stavkovnih vrstah
solidarno in odločno, dokler ne
dobe svojih pravic, do katerih so
popolnoma upravičeni. Ali sta ti
dve žrtvi padli zaman? Ali naj
delavci dopuste, da jih Kohler
strelja kakor pse v povračilo za
njihovo delo, v katerem so pu-
stili vse svoje moči — svoje naj-
boljše sile! Ali naj se še nadalje
dopusti, da bo ena oseba razpo-
lagala z milijoni, pridobljenimi
z izzemanjem delavcev, medtem
ko životari več sto delavcev ob
miloščini?

To se ne sme zgoditi! Delavci
so po vseh zakonih upravičeni do
svojih pravic in zahtev, ki so po-
štene. Saj jim tudi vladni zakon
Nire 7a garantira pravico do ko-
lektivnega pogajanja in prizna-
nja unije. In delavci se poslužu-
jejo baš tega, nič drugega, Koh-
ler pa se je uprl vladnemu zaku-
nu in ga poteptal.

Ni čuda, da je okoliško občin-
stvo, ne vse, ampak večina, na
strani stavkarjev. Saj so jim
vendar znane razmere Kohlerje-
vih delavcev! Saj so jih mnogi
sami okusili!

Na 1. avgusta so stavkarji in
njihovi simpatičarji opazili tri

Kohlerjeve pobojnike pred lo-
kalno religio postajo v Sheboy-
ganu. Takoj so jih obkolili in za-
htevali od njih izjavo, zakaj so
navalili na stavkarje. Prišel je
policijski načelnik W. T. Wag-
ner, ki je presodil vso situacijo.
Zbrala se je velika množica de-
lavcev in ljudstva. Izgledalo je,
da prijetim pobojnikom ne bo
baš dobra predla. Načelnik poli-
cije se je odločil, ker je videl, da
s silo ne opravi nič, da pokliče
unijske voditelje, ki naj bi vpli-
vali na množico ljudstva, da ne
stori pobojnikom nič zalega. Pri-
šla sta Art Kuhn, predsednik
stavkujočih Kohlerjevih delav-
cev, in Rudolph Renn, član stav-
kovnega odbora, ki sta nagovori-
la množico, kajti bati se je bilo,
da pride do linčanja. Kuhn je
svetoval navzočim, naj ohranijo
mirno kri in naj ne škodujejo
svoji stvari.

Milica v Kohlerju še vedno pa-
truljira po cestah in krog tovarn.
Piketi so na svojih mestih. Po-
gajanja se nadaljujejo. Okrajni
odbor je poslal k governorju po-
sebno deputacijo s prošnjo, naj
ne umakne milice iz Kohlerja,
češ, da je situacija še vedno na-
peta in bati se je ponovnih iz-
gredov.

Odločnost stavkarjev je ne-
omahljiva. Dosedaj so ostali vsi
solidarni. Le oni Kohlerjevi de-
lavci niso lojalni stavki, ki ima-
jo pri Kohlerju svoje hiše. Tako
jih je znal Kohler vjeti v svoje
zanjke, sedaj pa se boje pove-
dati svoje mnenje in nastopiti z
ostalimi stavkarji za skupne
pravičje. Toda tudi to jih ne bi
smelo plašiti. Saj zgubiti nimajo
ničesar, pridobe pa lahko vse!

Poročevalec.

Konferenca in piknik

Canonsburg, Pa. — Konferen-
ca klubov in društev Prosvetne
matice se bo vršila v nedeljo,
dne 5. avgusta, v Drenikovem
parku, Strabane, Pa. Zborovanje
se bo vršilo na prostem v senci
lepega drevja. Poleg teče hladni
potok in zadaj je precej visoka
gora. Torej se bo vršilo naše
zborovanje v idiličnem kraju.

Služi se, da nas v nedeljo obi-
šee velika skupina rojakov iz
raznih krajev države Pennsylv-
nia. Prišli bodo možje in žene.
Zastopane bodo vse naše napre-
de naselbine, ki se udeležujejo
v delavskem gibanju. Udeležba
torej resnično obeta biti velika.
Mi jo pričakujemo in se tudi za-
njo pripravljamo.

Člani in članice soc. kluba št.
118 JSZ so že vse uredili, da
sprejmejo nedeljske goste v svo-
ji sredi kot se spodobi. Postre-
gli jim bomo z vsem najboljšim,
z jedili in pijačo. V svoji sredi
imamo več spretnih kuharjev in
kuharic, pa strežnic in strežni-
kov, tako da bo šlo vse lepo na-
prej brez vsakih ovir. Prigrizek
bo okusen, pijača pa najboljša.

Treba je pripomniti in pove-
dati, da po zborovanju se bo vr-
šil piknik, za katerega je že tudi
vse pripravljeno, vse, prav vse.
Sedaj pa je odvisno od vas, ce-
njeni gostje in zastopniki, da
gotovo vsi pridete ter da pripre-
dite s svojimi prijatelji in
znančce. Pomnite, da bo to delav-
sko zborovanje in delavski pik-
nik. Ker ste tudi vi delavci, za-

to vas vabimo, da nas obiščete
v velikem številu. Organizirajte
se v naših klubih in pomagajte
nam, da se vsi skupaj bojujemo
čim uspešneje za osvoboditev de-
lavstva.

Pridite vsi, ki le morete, na
našo konferenco in piknik v ne-
deljo, dne 5. avgusta v Straba-
ne. Na svidenje! Član.

Skupni izlet v nedeljo

Sharon, Pa. — Skupni izlet
pevskega zbora in Slovenskega
delavskega doma se bo vršil v
nedeljo, dne 5. avgusta, na Šaj-
novi farmi v bližnji naselbini
Jamestown. Ujudo ste vablje-
ni vsi rojaki in rojakinje, da se
udeležite v velikem številu.

To bo letni izlet SDD. Vozovi,
ki bodo vozili piknikarje na Šaj-
novo farmo na naš izlet, bodo
čakali pred Slovenskim domom.
Prvi odpelje že ob 9. dopoldne iz
pred Doma. Zadnji odpelje ob 10.
dopoldne. Ako se želite pridru-
žiti skupinam na skupnem vozi-
lu, povejte v Domu, da se pre-
skribi dovolj vozil in prostora za
vse.

Kakor se mi poroča, so vsa
tukajšnja podporna in druga na-
ša društva z domom vred posta-
la član vseslovenske zveze, ki
prireja skupno manifestacijo za
nedeljo, dne 19. avgusta. Namen
in pomen te zveze mi ni znan;
upam, da kdo drugi o tem kaj
izve in poroča. Radi te manife-
stacije se bodo vse društvene se-
je, ki se imajo vršiti v nedeljo,
dne 19. avgusta, vršile dan prej,
to je v soboto dne 18. avgusta,
ob sedmih zvečer.

Toliko o tem. Sedaj pa še to,
da se bo vršil piknik S. D. na
Rambovi farmi na Labor day,
dne 3. septembra. Omenjeni pro-
stor se nahaja za farrellskim
mestnim parkom. Pridite vsi!
Opazovalec.

Naše slavlje sijajno uspelo

Johnstown, Pa. — Menda je
bilo že poročano v Prosveti o
naši veliki proslavi jednotinega
jubileja, ki se je vršila pri nas
dne 15. julija in katere se je
udeležilo okrog tri tisoč ljudi.
To je ogromna udeležba. Menda
tako udeležbe še ni bilo na nobe-
ni proslavi.

Slavlje so priredila naša oko-
liška društva SNPJ, deset po
številu. Priprave so bile dolgo
v teku in vse se je zaključilo na
zelo lep način, za kar gre pač
priznanje vsem, ki so pri stva-
ri sodelovali. In ni jih bilo malo!
Ženske in moški od raznih dru-
štev so priskočili na pomoč, sta-
rina in mladina — vse je poma-
galo skupni stvari: proslaviti
30 letnico SNPJ na lep in vren-
den način. Tako se je tudi zgo-
dilo; želje vseh onih, ki jim je
jednota in njena društva pri sr-
cu, so se izpolnile. Za celotno
delo gre najlepša zahvala vsem
skupaj, ki so na kakršenkoli na-
čin pripomogli, da je bilo slavlje
sijajen uspeh.

Tega slavlja pa se niso udele-
žili le člani in članice iz okolice
in oddaljenih krajev, ampak pri-
šli so tudi rojaki in rojakinje,
ki niso člani. Videli sem veselo
obraz med posetniki. Pozdrav-
ljali in nazdravljali so si vse
vprek. Take prireditve še ne
pomnimo pri nas. Da bi jih le

Nacijska revolta v N
Karl Ernst, poveljnik n
napadalnih čet v Berlinu
bil ustreljen.

še kaj imeli! Taka slavl-
ja ka poživijo ter pomladajo
vdušijo, da še bolj vne-
za napredek SNPJ.

Pa tudi naša mladina
šla in je sodelovala na
tvi in programu. Naša
se pridno udeležuje v
njih društvi in se zani-
ma predek in razvoj svojih
jank. Slavnostni program
obširen. Največ točk so
li "domači talenti". Zuna-
vabljena gosta-govornika
la Frank Zaitz in Donald
oba iz Chicaga in oba sta
vila na občinstvo dober

Kljub malim nedostat-
kom včasih neprepredljivi, s
ša slavnost završila sijaj-
čina je bila huda, vreme
Mi smo šli naprej in skor-
početo delo v zadovoljst-
navzočih. To je tudi na-
dovoljstvo. Iskrena za-
vsem za poset in pomoč
slavnosti.—Eden navzoč-

CASOPISJE ZLOMIL
KO V SAN FRANCISCO

(Nadaljevanje s 1. str.)

Franciscu je bila preveč
uredništvo revije Edi-
Publishers, ki pravi v ist-
ki v uvodniku: "Če je
časopisov, ki najbolj kri-
dekarjem, preprečiti
komunizma, tedaj po naš-
ljenju pozabljajo na psi-
ne efekte take kampanje
sede "redekar" ni moge-
šiti človeka, ki misli, da
to izboljšalo položaj.

CALIFORNIA — NADA
VOJNO PROTI "RDEČI

(Nadaljevanje s 1. str.)

portral tudi Američan-
jih nima kam.

V Richmondu je dobil
zapora J. O. Jones radi
puštv. Prijet je bil v
lantih, ko so vdrl v njeg-
V Walnut Creeku je bil
na 60 dni ječe Orlin Mos-
je napravil komunistični
V Berkeleyju so šolske
prepovedale vse shode v
poslopijih.

Upton Sinclair, ki se
je za governersko non-
na demokratskem tiku-
ljubil, da bo v slučaju iz-
njegovo prvo delo izpuš-
ma Mooneyja iz ječe ter o-
zakona proti kriminalne-
dikalizmu. Ta zakon slu-
lantom in drugim stopro-
žem za gonje proti milit-
delavcem, pa bili radik-
konservativni.

Smrt pobrala unijskega
telja

Cincinnati, O. — Tuka-
mri po daljši bolezni Geo-
Levi, tajnik Bratovšine
skih klerkov. Za tajnika je
menovan po glavnem odlo-
sta 1918 in potem izvol-
vsaki konvenciji. On je
pripomogel za razvoj te
silne unije med telez-
klerki in je bil v uniji ka-
v delavskem gibanju na
visoko član.

Demonstracije "delavcev z belimi ovratniki" v New Yorku, ki so danes brez zasluzka. Vodja
teh demonstracij je bil Alex Taylor, ki je nekoč vodil tiskovno agitacijo za Hooverja v predsed-
niški volilni kampanji. Danes je brez dela.

Vesti iz Jugoslavije

(Glasnik poročila iz Jugoslavije.)

...v revirjih Trbo-
...delavstvo se je zdaj
...delo. Toda delo
...tako izpod rok
...vseh rudnikih
...zastoj in pa
...v rudnikih, kjer
...okrog 240
...Delavci trdijo,
...več, ker so preveč
...jim tudi pozna
...gladovni štrajk.
...tridnevni gladov-
...preklicati svo-
...glede raznih reduk-
...pa se je, da bodo
...pogajanja, kjer
...kak kompro-
...zaj o teh pogaja-
...Zelo verjetno pa
...družba čez nekaj me-
...začeti z re-
...rodarji pa izjavljajo,
...borili za vsako naj-
...vso določenostjo
...stavke jim je spet vill
...poguma do borbe.
...bila stavka končana, je
...obiskati tudi ru-
...inž. Ulmanski,
...najprej v Zagor-
...in Hrast-
...govoril z rud-
...delavci,
...rudarskih družin
...ter obiskal tudi
...rudarje, ki so jih iz-
...v rudniške bolniš-
...je tako mudil v neki
...bolnišnici ter govoril z
...od gladovne stava-
...leži v bolniških po-
...je dejal minister med
...Zakaj niste poprej ob-
...vsem tem, da ne
...gladovnega štrajka.
...si to sramoto, ki
...za državo, za njen
...— Sramota ni
...za rudarji z gladov-
...morali odbiti na-
...sramota je tudi to,
...tako mizerne plače in
...državo je tudi, da so
...v rudnikih naj-
...Toda mizerno
...rudarjev postane sra-
...še tisti hip, ko
...stradanju izve po sve-
...gladovni stavki.
...— Le-
...se pri nas kar vr-
...zmerom nove
...je pred nekaj dne-
...letalska
...Novem Sadu. Tamkaj
...leta letalska oficirja
...Andjelčič in Prvislav
...Belo Cerkev,
...že z višine 50 me-
...obrnlo proti
...na tla ter se raz-
...oficirja sta bila seveda
...v vodnjaku.
...okolici, v Dru-
...Bela cerkev)
...nevarne nesreče.
...je bila med
...18 letna Marija Pa-
...po poslane žanjice po
...v vodnjaku. Ker se
...vrnila, so šle žanjice
...je, ter so jo našle
...globokem vodnja-
...so jo ven ter po-
...zdravnika iz Smar-
...ki pa ni mogel po-
...Pavlinova je bila že mr-
...je tem tragičnejši,
...Pavlinova imela v
...poročiti in je njen fant
...novi hišico, da
...vanjo Marijo.
...V ptuj-
...stanovanjskem po-
...Vega Leopold-
...je nastal pred dne-
...Pavlinje je bilo delo-
...je bila pogasitev
...Ogenj se je razširil
...poslopje
...cela domačija s
...pohištvo
...je nastal zaradi le-
...— Novi
...začel z va-
...naj se kar
...ker bodo imeli
...pravico do
...za poročna po-
...je namreč iz-
...po katerem imajo
...pari za čas ene-
...poroki pravico do
...na vseh želez-
...je treba je poro-
...

Umor lovskega čuvaja

V gozdovih veleposelstnika Wrizla v Gruškovju pri Ptaju je bil za lovskega čuvaja 30-letni Jakob Pernek iz Gruškovja. Tega lovskega čuvaja so v noči na 16. julija ubili neznanci, najbrže divji lovci, s katerimi je prišel Pernek službeno pogosto navzkriž. Dne 15. julija je odšel Pernek pregledovat Wrizlove gozdove nedaleč od Gruškovja, pa se zvečer še ni vrnil domov. Žena je domnevala, da je najbrže šel predaleč v gozd ter prenočuje v kaki lovski kolibi. Ker ga pa tudi zjutraj še ni bilo domov, so ga šli iskat ter našli mrtvega nedaleč iz vasi na cesti. Ubili so ga, ko se je vračal domov. Glavo je imel vso razbito ter sodijo, da so ga napadaleci pobili s motikami. Orožniki so uvedli preiskavo ter iščejo morilce med divjimi lovci. Pernek zapuša vdovo in troje malih otrok.

Hranilne knjižice so ponarejale. — Brezposelni si morajo pomagati pač, kakor morejo in znajo. Da pridejo s svojo iznajdljivostjo pogosto navzkriž z zakoni, nič čudnega. Tako so se štirje brezposelni Ljubljanci, pismonoša Prestopnik, mesarski pomočnik Zane Pregelj in mizarški pomočnik Ivan Matjašič, ki se jim je potem pridružil še nekdo, zmenili, da bi kazalo ponarejati hranilne knjižice. To bi neslo, so mislili vsi ter so začeli s svojo akcijo. Eden je dal 50 Din, drugi jih je šel vložiti v Ljudsko hranilnico, potem pa so število 50 izbrisali ter zapisali 20.000 Din. To knjižico so potem prodali nekemu trgovcu za 3000 Din. Bil je silno lahkoveren trgovec, saj bi po tako nizki ceni knjižice mogel dvomiti, ali je knjižica prava! Potem je spet nekdo vložil 50 Din, pa so število premenili v 19.000 ter prodali knjižico za 6000 Din, tretjo za 7000 itd. Tako so izvršili več sleparij, živeli so cel mesec prav dobro, nazadnje pa jih je policija povabila k sebi.

Vode zahtevajo žrtve. — Letošnja kopalna sezona je prinesla že mnogo nesreč; drugega za drugim odnašajo vode. V Savi pri Ljubljani sta v nekaj dneh utonila dva, Krajec iz cerkniške okolice in Smerkolj iz Šiške. Istega dne ko Smerkolj pa je utonil v Savi pri Kranju 27 letni Leo Kovačič. Uslužben je bil kot skladiščnik pri Majdičevi elektrarni, doma pa je bil iz Stražišča. V torek 10. julija se je kopal s svojim tovarišem Pravsom pod kranjskim mostom, kjer je Sava precej deroča. Kovačič je bil dober plavalec, saj je bil znan sportnik, ki je nastopal pri mnogih prireditvah ter pri neki tekmi dosegel celo državno prvenstvo. Zato domnevajo, da ga je v vodi prijel krč, kajti nenadoma je začel kričati ter klicati na pomoč, a voda ga je pogoltnila ter odnesla dalje. Dolgo so iskali njegovo truplo, potem pa so ga le našli v neki tesni niži od Kranja. Pokopali so ga v Stražišču.

Skočila v vodo. — V Gradaščici je skočila v samomorilnem namenu 32 letna služkinja Magdalena Anderkulova. Služila je v neki profesorjevi družini. V nedeljo 8. julija zvečer je odšla od doma, naslednji dan pa so našli njeno truplo v Gradaščici. V njeni sobici so našli dve pišoli, v katerih pravi, da gre v smrt, ker se ne čuti zadovoljno na svetu in ker je zmerom boleha.

Bodočnosti ameriških Indijancev

Prvič, odkar so bili Indijanci pregnani v rezervacije v zapadnih državah, jih je "Big White Chief" — kot nazivajo predsednika Združenih držav — povabil, naj pretresejo in odločijo o projektu, ki bo imel velik vpliv na njihovo bodočnost. Šlo je za zakonski načrt (Wheeler-Haward bill), ki naj radikalno spremeni dosedanje politiko federalne vlade napram Indijancem. Predsednik noče forsirati tega načrta, ako ga Indijanci ne dvomno ne podpirajo.

Da se pravilno oceni pomen predloženega načrta, je treba poznati sedanjí položaj ameriških Indijancev.

Ko so bili l. 1871 naseljeni v rezervacijah v zapadnih državah, so jim bile dane zemlje na užitek, "dokler bo trava rasla in voda tekla." Podeljenih jim je bilo 155.000.000 akrov zemlje. Postali so varovanci Združenih držav. Njihov položaj je bil enak neodgovornim mladoletnikom. Brez dovoljenja indijanskega urada niso mogli sklepati pogodb, niti dobivati v roke svoj denar, niti tožiti ali biti toženi.

L. 1887 je kongres uvedel sistem parcelacije, po katerem je vsak Indijanec — moški, ženska ali otrok — dobil gotovo površino zemlje, navadno 160 akrov, ki jih je držal v zakup za gotovo dobo, navadno za 20 let. Po tej dobi je Indijanec postal izključni lastnik in je mogel razpolagati z lastnino po svoji volji.

Svrha pri tem je bila, da se razbije plemensko življenje in pospeši individualna posest. Ta politika pa se je povsem ponesrečila. Skoraj brez izjeme je Indijanec izgubil svojo zemljo, ki jo je on ali njegovi nasledniki prodal pod vsako ceno. Večina je postal žrtev zemljiških spekulantov. Tako je indijanska zemlja počasi prešla v roke belokožcev, ki dandanes posedujejo dve tretjini originalne indijanske zemlje. Indijanci danes posedujejo le 47.000.000 akrov zemlje, od katerih 20.000.000 akrov tvori puščava ali napolpuščava. Več ko stotisoč Indijancev je danes brez zemlje, brez doma in siromakov, živčih od milostinje federalne vlade. Sistem parcelacije je uničil takozvano petorico civiliziranih plemen v Oklahomi: Cherokee, Choctaw, Seminole, Creek in Chickasaw. Na jugozapadu so Navajo in Pueblo Indijanci, ki so ostali verni svojim plemenskim običajem. Brez parcelacije se nahajajo v mnogo boljšem stanju.

To je v kratkem gospodarski del indijanskega problema. Lani je tajnik za notranje zadeve izdal naredbo, s katero je prepovedal nadaljnje prodajanje podarjene zemlje razun v skrajni sili. S tem se je ustavila nadaljnja zguba zemlje.

Novi zakonski načrt predlaga odpravo zakonov o dodelitvi zemlje. Namerava konsolidirati v enote parcelirane komade zemlje in jih povrniti Indijancem, ki so ostali brez zemlje. V to svrhu se predlaga izdatek dveh milijonov dolarjev na leto in s tem denarjem naj se odkupijo ona zemljišča v rezervacijah, ki so prešla v roke belokožcev. Ustanovi se tudi sklad od dese-

Slovenske Narodne
Ustanovljen 9. aprila 1904

Podporna Jednota
Inkorp. 17. junija 1907
v državi Illinois

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
GLAVNI ODBOR S. N. P. J.
UPRAVNI ODBOR:
VINCENT CAINKAR, predsednik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FRED A. VIDER, gl. tajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
LAWRENCE GRADISHEK, tajbolodd.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN VOGRICH, gl. blagajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FILIP GODINA, upravitelj glasila.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN MOLEK, urednik glasila.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
ODBORNIKI:
FRANK SOMERAK, prvi podpredsednik.....990 E. 74th St., Cleveland, O.
JOHN E. LOKAR JR., drugi podpredsednik.....1198 E. 170th St., Cleveland, O.
GOSPODARSKI ODBOR:
MATH PETROVICH, predsednik.....695 E. 140th St., Cleveland, O.
ANTHONY CVETKOVICH.....983 Seneca Ave., Brooklyn, N. Y.
JOHN OLIP.....149 S. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.
POROTNI ODBOR:
JOHN GORSEK, predsednik.....414 W. Hay St., Springfield, Ill.
ANTON ŠULAR.....Box 27, Arma, Kan.
JOHN TROJAN.....Box 287, St. Paul, Pa.
FRANK PODBOJ.....Box 61, Parkhill, Pa.
FRANK BARBICH.....16010 Parkgrove Ave., Cleveland, O.
NADZORNI ODBOR:
FRANK EATZ, predsednik.....3639 W. 30th St., Chicago, Ill.
FRED MALISAI.....25 Central Park, Peru, Ill.
JACOB AMBROICH.....418 Pierce St., Evelet, Minn.

POZORI! — Korespondenca s glavnimi odbori, ki delajo v gl. uradu, se vrši takole: VSA PISMA, ki se nanašajo na posloje gl. odbora, naj se pošljejo na predsedništvo. VSE DRUGAŠNJE poslojnice in stvari, ki se nanašajo na upravnega odbora in jednota, naj se pošljejo na gl. tajništvo. Vse odnose, ki se nanašajo na finančno področje, naj se pošljejo na gl. blagajništvo. Vse odnose, ki se nanašajo na izdajanje glasila, naj se pošljejo na uredništvo. VSE PISMA, ki se nanašajo na druge stvari, naj se pošljejo na John Gorka, predsednika porotnega odbora. VSI PISMA, ki se nanašajo na posloje, naj se pošljejo na John Gorka, predsednika porotnega odbora. VSI PISMA, ki se nanašajo na druge stvari, naj se pošljejo na "PROSVETA", 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. NOTE: Correspondence with the Supreme Office should be addressed as follows: All communications for the supreme president should be addressed to him. All communications of money and business concerning lodge and members other than club benefits should be addressed to the secretary's office. Matters of club benefits should be addressed to the assistant secretary. Financial matters under the jurisdiction of the treasurer's office should be taken up with him.

tih milijonov, ki naj se porabi za pomoč Indijancem v rezervacijah. V bodočnosti Indian Bureau ne bo imel absolutne oblasti nad Indijanci. Indijanci so l. 1924 postali državljani Združenih držav. Novi načrt pripravlja za avtonomsko upravo indijanskih naselbin. Mlada generacija Indijancev ne sledi več nasvetu starega indijanskega poglavarja Smohalla, ki je dejal: "Moji mladeniči ne bodo nikdar delali. Ljudje, ki delajo, ne morejo sanjariti, a modrost prihaja k onim, ki sanjarijo." Dosedanji poskusi glede sposobnosti Indijancev, da upravljajo svoje lastne posele, so jako uspešni.

L. 1930 je bilo v Združenih državah še 332.897 Indijancev. — FLIS.

Fosfor v soncu

Kateri snovi žarijo v največjem izvoru toplote?

Ena najslajnejših pridobitev moderne znanosti je pač ta, da je omogočila raziskovati kemično sestavo nebesnih teles, ki so od nas oddaljena milijone in milijone kilometrov, kakor da bi bila ta telesa v naši neposredni bližini. Ta čudež je mogoč, kakor znano, s spektralno analizo.

Bela luč, ki nam jo pošilja sonce, se da, kakor vemo, s preprosto stekleno prizmo razčleniti v barvast trak, ki se imenuje spektrum. V tem barvnem traku opazimo nešteto črnih črt, ki jih je odkril Fraunhofer, a sta jim dognala ozadje Bunsen in Kirchhoff.

Tam, kjer se te temne črte kažejo v spektru, sta odkrila Bunsen in Kirchhoff, so se neki žarki namreč na poti do nas izgubili. Izgubili so se pa zato, ker morajo svetlobni žarki na soncu žarčeti snovi skozi plinč žarčih plinov, kakor skozi nekakšno sito. In to sito varka, absorbira žarke teh snovi, tako da v zemeljskem spektru na njihovem mestu (vsaka snov ima za svoje žarke določeno mesto v spektru) pokaže samo temna črta. A tudi iz lege teh črt more raziskovalec ugotoviti, katere snovi žarijo v sončni obli.

Podlaga tej tako zvani spektralni analizi je torej v bistvu zelo preprosta, nu, spektralna analiza se je v sedem in pol desetletja, odkar so jo odkrili, razvila v zelo obsežno znanstveno področje. Že davno ne uporabljajo več samo preprostih steklenih prizem, temveč fine "mreže", ki sestojijo iz tako drobnih in tako tesno nanizanih črt, da jih pride na zrcalno kovino kvadratnega milimetra 1800. Vsaka teh črt učinkuje kakor steklena prizma. V velikih observatorijih, n. pr. v zvezdarni na Mountu Wilsonu v Californiji,

so sposobni s tem pripomočkom raztegniti snop žarkov na 25 m dolg spektralni trak, in s fotografskim posnetkom ter mikroskopom preizkušajo potem spektrum. V njem so našli na ta način nič manj nego 110.000 temnih črt. Te črte ustrezajo spektralnim črtam 58 prvih, ki jih nahajamo vse tudi na zemlji. Zgodilo se je celo, n. pr. pri znamenitem plinu heliju, da so ga odkrili najprej v sončnem spektru in šele pozneje na zemlji.

Na zemlji so ugotovili, kakor znano, do danes 93 prvih. Nič ne govori za to, da bi vse te prvine ne bile tudi na soncu, toda dejstvo je, da smo jih mogli doseči s pomočjo spektralne analize ugotoviti na njem nekaj manj nego dve tretjini. Med njimi ni bilo do danes fosforja. Kakor sedaj poročajo, pa je raziskovateljica Karolina Mooreova v spektru pravkar odkrila tudi to prvino. Nadaljnje raziskave so pokazale, da se ni zmotila. Tako vemo sedaj za gotovo, da je na soncu 59 prvih.

Listoma škoduje peganje "novih dealerjev"

Chicago. — Čikaška Tribune in Daily News, čikaška dnevnik, ki na ardnjem zapadu vodi kampanjo proti "novemu dealu," sta v juniju utrpela večjo izgubo pri oglaših, dočim drugi dnevniki izkazujejo prebitke.

V Tribuni so padli oglasi za 43.476 vrtic v primeri z lanskim junijem, v Daily News pa 61.324 vrtic. V peganju "novih dealerjev" se kar kosata. Oba časopisa sta republikanska.

KNJIGE S. N. P. J.

Pri Prodveti osiroma Knjižnici Matije SNPJ imamo na rokah še nekaj dobrih knjig in če kateri želite naročiti, sedaj je čas za to.

- Ameriški Slovenci, steno.....\$5.00
- Slovensko Angliška Slovnica.....2.50
- Zajednici.....1.75
- Zakon Biogenesije.....1.50
- Peter Malaventura v labirintu.....1.50
- Jimie Higgins.....1.00
- Hribenica, igra......35
- Med brati, igra......10

Denar in naručila pošljite na naslov:

PROSVETA
2657 S. Lawndale Avenue.

SLOVENSKA NARODNA PODPORNJA JEDNOTA
izdaja svoje publikacije in še posebno list Prosveta za koristi, ter potrebno agitacijo svojih društev in članstva in za spajgando svojih idej. Nikakor pa ne za propagando drugih podpornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoje glasilo. Torej agitatorni dopis in v razmanila drugih podpornih organizacij in njih društev naj se ne pošilja listu Prosveta.

Najzanimivejše dnevne časopisne vesti so v dnevniku "Prosveta." Ali jih želite vsak dan?

Stavka v Seattle: Boji s policijo v bližini pomolov.

Emile Zola:

GERMINAL

POSLOVENIL ALFONZ GSPAN

— Kaj pa, če bi zagrnil zavese? je predlagal Negrel, ki mu je godilo plašiti Gregoirejeve.

Hišna, ki je pomagala slugi, je mislila, da so ji to ukazali, in je šla zagrinit zavese. Zdaj so brez prestanka zbijali šale: nihče ni odložil niti kozarca niti vilice na mizo, ne da bi bil pri tem posebno oprezen; pozdravljali so vsako jed kakor ostanke, ki so jih ljudje pri plenjenju kakkega zavzetega mesta izpregledali; a za vsem tem prisiljenim veseljem je bil prikrit strah, ki se je izdajal tako, da so jim nehote uhajale oči na cesto, kakor bi tolpa sestrancev od zunaj prežala na mizo.

Za umešanimi jajci z gomolkami so postregli s postrvimi. Pogovor je nanese na gospodarsko krizo, ki se je bila izza poldruga leta bolj in bolj zaostrovala.

— To se je moralo nujno zgoditi, je dejal Deneulin, preveliko blagostanje poslednjih let nas je moralo privedi do tega... Le pomislite na ves ogromni kapital, ki je mrtev, na železnice, pristanišča in prekope, na ves denar, ki je bil potrošen za najneumnejše spekulacije. Samo tu, pri nas, so postavili cukrarni, kakor bi sladkorna pesa trikrat na leto rodila... In zato je denarja tako malo in moraš čakati, da se naberejo obresti od zapravljenih milijonov: od tod potem vse to strašno mrtvilo in na koncu koncev zastoj v trgovini.

Gospod Hennebeau je ugovarjal tej teoriji, strinjal pa se je v tem, da so dobra leta pokvarila delavca.

— Če pomislim, je zaklical, da so ti tiči v naših rudnikih mogli zaslužiti po šest frankov na dan, dvakrat toliko, kolikor zaslužijo danes! In se jim je dobro godilo, celo smisel za razkošnost so jeli dobivati... Danes se jim zdi, kakopak, težko, ko se morajo vračati v staro zmernost.

Gospod Gregoire, je prekinila gospa Hennebeaujeva. Izvolite še kako postrvico... Kajne, da so okusne?

Ravnatelj je nadaljeval:

— Nu, ali smo res mi krivi, da je tako? Saj smo tudi mi bridko prizadeti... Odkar ustavlja tovarna za tovarno obrat, ima človek včasih težave, da se iznebi zaloge, če pa naročila zmemor bolj padajo, si, hočeš nečeš, prisiljen znižati proizvodne stroške... In tega delavstvo ne more razumeti.

Nastala je tišina. Sluga je prinesel pečene jerebice, medtem pa je začela hišna natakati gostom chambertinsko vino.

— V Indiji je bila lakota, je nadaljeval Deneulin polglasno, kakor da govori sam s seboj. Amerika je nehala naročati kovano in lito železo ter je s tem močno udarila naše plavže. Vse se stoji, toda če se le daleč kje kaj potrese, se bo ves svet omajal... Cesarstvo pa je bilo tako ponosno na ta mrzlični razviti industrije!

Lotil se je jerebične perutnice. Potem pa je glasno pristavil:

— Najslabše pa je to, da mora, če hoče človek znižati proizvodne stroške, potem logično več proizvajati: sicer se morajo znižati mezdje in bi delavec po pravici dejal, da mora on trpeti škodo.

To odkrito izpovedano mnenje je izzvalo pregovaranje. Damam je to presedalo. Sicer pa se je vsakdo, da bi utolažil svoj prvi tek, ukvarjal s krožnikom. Ko je sluga spet vstopil, se je zdelo, da hoče nekaj povedati, pa se je obočeval.

— Kaj je? je vprašal gospod Hennebeau. Če je kaj brzjav, mi jih dajte... Pričakujem odgovore.

— Ne, ampak gospod Dansaert je v veži... Pa se boji, da ne bi motil.

Ravnatelj se je oprostil in dal poklicati višjega paznika. Ta se je ustopil nekaj korakov od

mize, drugi pa so se okrenili, da bi ga videli, ogromnega in vsega zasoplega od novic, ki jih je prinašal. Po kolonijah je mir; le to je sklenjeno, da bo prišlo odposlanstvo. Čez nekaj minut utegne biti že tu.

— Dobro je, hvala! je rekel gospod Hennebeau. Zjutraj in zvečer hočem imeti poročila, ste razumeli!

Brž ko je Dansaert odšel, so se spet začeli šaliti, planili so na rusko salato, mence, da ne kaže izgubiti niti sekunde, če jo hočejo jesti. A smehu ni bilo ne kraja ne konca, ko je zahteval Negrel od hišne kruha in ona je odgovorila: Da, gospod, tako tiho in preplašeno, kakor da stoji za njo drhal, pripravljena na uboj in posilstvo.

— Le kar govorite, je rekla prijazno gospa Hennebeaujeva. Saj še niso tu.

Ravnatelj, ki so mu bili prinesli sveženj pisma. Bilo je Pierronovo; s spoštljivimi besedami je le-ta sporočal ravnatelju, da se je moral priključiti stavkajočim tovarišem, da ga ne bi pestili; in pristavil je, da se ni mogel niti odreči sodelovanja v odposlanstvu, četudi tega koraka ne odobrava.

— Nate svobodo dela! je vzkliknil gospod Hennebeau.

Potem so se spet povrnili k stavi in ga vprašali za mnenje.

— O! je odgovoril, prestali smo še vse drugačne... Prelenuharili bodo en teden, največ dva, kakor zadnjič. Potepali se bodo po krčmah, in ko bodo dovolj lačni, se bodo vrnili v jame.

Deneulin je zmajal z glavo.

— Jaz pa nisem tako miren... Kaže, da so to pot bolj organizirani. Ali nimajo nekakšne pomožne blagajne?

— Imajo komaj tri tisoč frankov: kaj pa naj z njimi počno?... Sumim, da je neki Štefan Lantier njihov vodja. Dober delavec je, in žal bi mi bilo, če bi mu moral vrniti knjižico kakor nekoč Rassenneurju, ki je naprej in naprej zastupljajl Voreux s svojimi idejami in svojim pivom... Prava reč! Čez teden dni pa jih bo šla polovica mož v jame, čez štirinajst dni pa jih bo že vseh deset tisoč spodaj.

Bil je o tem prepričan. Samo to ga je vznemirjalo, da ne bi prišel v nemilost, če bi rudniška uprava njemu naprtila odgovornost za stavko. Že nekaj časa je čutil, da mu niso več tako naklonjeni. Odložil je torej žlico, s katero je bil zajel rusko salato, jel znova prebirati brzjavke in odgovore, došle iz Pariza, ter skušal pronikniti v sleherno besedo. Oprostili so mu in pojedina se je izpremenila v vojaško kosilo, ki ga jedo na bojišču pred prvim spopadom.

Tudi dame so se odslej vmešavale v pogovor. Gospa Gregoirejeva je obžalovala te siromake, ki bodo zdaj stradali, a Cecilija se je že videla, kako bo delila nakaznice za kruh in meso. Toda gospa Hennebeaujeva se je čudila, ko jih je slišala govoriti o bedi montousijskih premogarjev. Ali niso prav srečni? Saj imajo ljudje vendar stanovanja, kurjavo in zdravniško oskrbo, vse na trošek družbe! V svoji ravnodušnosti do te črede ni vedela o njej drugega nego priučen lekcijo, s katero je tolikokrat očarala priuške posetnike; naposled pa je celo sama sebi verjela in se zgražala nad nevhvaležnostjo ljudstva.

Negrel je medtem dalje plašil gospoda Gregoireja. Cecilija ga ni odbijala in bi jo pač poročil, da bi ustregel teti; vendar pa ni kazal prav nič mrzlične zaljubljenosti kot izkušen fant, ki se več ne zatreska, kakor je dejal. Sicer se je izdajal za republikanca, kar ga pa ni motilo, da ne bi ravnal z delavci izredno strogo in se v ženski družbi fino norčeval iz njih.

(Dalje prihodnjic.)

R. Auernheimer:
ODPRAVNINA

To je še ena dogodnica gospe Duxa, a iz prejšnjih časov.

V življenju mladega Duxa je bila namreč doba, ko je bil zaljubljen; a ne zaljubljen v širšem obsegu, kakor je bilo to že nekočkrat pozneje, temveč vse drugače. Ker to je bila res prava strast, ona velika strast, ki navadno popade mladenčce v sredini dvajsetih let, ako se jim dobro godi. Od tedaj, ko je opravil tudi te preizkušnje, prav za prav ni več tako mlad. In od tedaj tudi pozna pravo vrednost ljubezni.

Mladi dami je bilo ime Uli in je bila takrat "probirnamsl" v neki veliki konfekcijski trgovini. No, to ne škoduje. Imela je rdečkasto svetle lase, ki so se kovinsko svetili kakor bron, in na tiličku so bili poyezani v težek voz, kateri je glavo pritegoval nazaj, tako, da sta brada in nosok nekoliko koketno strlela navzgor. Ako se je še upoštevala njena dražestna, nežna, vitka postava, njena ponosna drža—to neprisiljeno, knežnje nastopanje, ki je lastno le Amerikankam, igralkam in manekinkam—potem se te čudovite izra-

zujoče oči, o katerih so duhoviti trgovski pomočniki že nekaj let v plesni holi pripovedovali, da so to oči morske deklice, in slednjič vse premagljivi, nežni "Prosim—takoj!" smehljaj izredno mlade deklice, ki še do sedaj ni ljubila, a je v principu že za to.—Ako se zberejo vse te dražesti, se jih napiše eno pod drugo in sešteje, tedaj nastane vsota zapeljivosti, kateri bi podlegli še vse drugi ljudje kot je to bil mladi Dux...

Bil je neki poletni večer, prišla je iz trgovine in stopila preko jarka, tiha in plemenita kot kaka princeza. Njeno srčece je sanjarijo: Kdaj bo slednjič prišel?—pri tem pa ni mislila na kakkega določenega. Tudi so ji bile trepalnice deklislo pobešene in imela strog obraz. Tako jo je Dux nagovoril. Ni mu odgovorila, pozneje ga je pogledala in ga odslavila in ko ni hotel oditi, je dejala, da bo poklicala stražnika. Dux je na to pristal in jo poprosil, da jo sme pospremiti do prvega stražnika. Potem sta ga iskala nekaj časa, a nobenega nista mogla najti. Slednjič je Dux predlagal, naj se odpeljeta na Kahlenberg in od tam telefonično pokličeata policijski komisariat, ki je v sredini mesta. Morala se nu je smejeti, in, ko je napravila že vse, kar

mora napraviti dostojno dekle, ako je ogovorjeno, in ko je bila njena vest potolažena, potem se ni več zoperstavljal, napravila je njegovo poznanstvo in postala njegova ljubica. Oba sta bila pametna in se dogovorila, da bo vse le tako dolgo trajalo, dokler se on ali ona ne poroči. A tako velika, da bi poročil manekini, pa njegova strast tudi ni bila.

Pa je s tem določevanjem časa prav čudna zadeva. Na papirju je to videti zelo precizno, v resnici pa je nad vse zamotana zadeva. Dux se ni mogel poročiti, ker ga ni pustila, in kar se Uli tiče, pa ni hotela dalje pristati na njuno razmerje, dokler se ona ne bi poročila. Ali ona si je vse to tako predstavljala, da jo bo Dux poročil.

O tem pa on ni hotel ničesar vedeti. Obstojajo pa res čudovite idiozinkrazije, in kakor slon ne more kruliti kakor svinja, tako Dux ni mogel ničesar slišati o poroki. Že sama beseda "poroka" mu je povzročala glavobol.

Bili so časi, ko se je Uli smejala njegovi nerazumljivi slabosti. Potem pa je nastopila doba, ko ji je to prizadejalo tiho bol; a to je bila njena zadeva. Vsak poedinec ima lastne želje in če se te ne izpolnijo, mu to

prizadeva bolečino. Pozneje pa je to svojo bolečino pričela jasno kazati in očitati. In komaj se je pričel ta neprijetni odstav, ko je on tudi že opazil, da Ulini lasje pričenjajo izgubljati svoj mladostni blesk in, da nje-ne temno zelene oči več ne irizirajo. Slednjič je dognal, da mu tudi duševno več ne zadostuje. Nenadoma si je zaželel duševnega razvedrila. To je bilo v tretjem letu.

Prav za prav bi se moral izdati zakon, s katerim bi bilo za ukazano, da vsako ljubezensko razmerje preneha v tretjem letu. Prvo leto je prekrasno, drugo prijetno, ali tretje je gorje. Ponovitev kake ige, ki je ne moremo razumeti, kako naj bi bila zanimiva,—vedni "Nadaljevanje sledi" razdraži celo najpotrpežljivejše čitatelce romanov. Ljubezen je v tem času postala kar nemogoča. Ona odmre ali pa se razraste v zakon. Oboje je obupno.

Dux se je bližal tridesetemu letu, ona pa se je oddaljevala od dvajsetih. Postal je otožen, redkobeseden, vsa njegova nagajivost in prijetna veselost je odšla k vragu.

Pogostokrat je sedel pri njej, ni izpregovoril niti besedice in premišljeval. Vedela je o čem premišljuje, a mu ni več napravila veselja, da bi se razgovarjala o tem. Velikoraje je govorila o vremenu! Doba, ko sta se pripravila, je namreč že tudi minila.

Torej sta se zopet razumela, se čudovito razumela, kot se razumeta dva goloba ali tudi dva sužnja na galeji, ki sta priključena na isto klop.

Dux je sicer uvidel, da se kar tako ne bo mogel rešiti. A pripravljen je bil tudi kaj žrtvovati. V tistih časih je še imel mal kapital in premožnega papana. Premišljeval je in slednjič dognal, da bi bilo tisoč goldinarjev lepa vsota, ki bi marsikaj popravila.

Nekega dne sta se zopet, kakor običajno, sporekla. Bil je ostrejši kakor navadno. Uli se je vrgla na zofo in vzdihovala v blazino. Potem se je vrnila k njemu in se mu obesila okoli vratu. Utešila se je skoro, le tiho a vztrajno je jokala na njegovih levi rami. To je bil pravi trenutek.

"Za slovo ti nameravam podariti tisoč goldinarjev," je rekel.

Pa slabo je naletel. Takoj je prenehala jokati in ga merala s pogledom, ki je izražal ledeno mrzlo zaničevanje.

"Denar!" je rekla posmešno, valno ter skrivila ustne. "Govoriš o denarju?" Pograbila je klobuček in pajčolan in zbežala, predno jo je lahko Dux zaustavil, skozi vrata, ki so se s treskom zaprle. Še toliko ni utegnili, da bi si nadela riževe moke, česar po sličnih pretresljivih scenah ni nikdar pozabila, tako zelo je bila užaljena.

Ves teden se je Dux moral truditi, predno se mu je posrečilo, da jo je potolažil. Potem je nastal prijetnejši čas. Predstava je bila zopet prijetna in zanimiva, a ne predolgo. Po par mesecih se je zopet ponovila žalostna scena, z vsem ostalim: solzami, stokanju, ponudni odpravnini. Sedaj je previdno govoril o dveh tisočih.

Ni odgovorila, ker od neprestanega vzdihovanja in požiranja ni mogla odgovoriti. Zelo se mu je smilila.

Dejal je: "Saj ni potrebno, da bi bilo to sedaj takoj... a prej ali slej se bo moralo vseeno zgoditi. Pripraviti te vendar moram, kaj ne?"

Njej se je ta priprava dozdevala popolnoma nepotrebna.

Dva meseca kasneje se je pričel zanimati za mladenko iz boljše družbe: Ne ravno bogato, a iz prav dobre hiše, živo in, kar je bilo odločilno—brunetko. Čutil se je primorane, da z Uli izpregovori resno besedo. Ona pa je že poznala te njegove resne besede.

"Ne morem in ne morem," se je zoperstavljal njegovim logičnim argumentom. "Izključeno je, ne morem živeti brez tebe."

Ponudil ji je tri tisoč.

Bridko se je nasmehnila.

"S tremi tisoči, za toliko naj se odrečem tvoji ljubezni?" je vprašala.

Dux je zmignil z rameni. "Več pač nimam."

(Konec prihodnjic.)

Cikaška razstava: Tri kraljice lepote pripovedujejo o svoji zmagi.

NAROČITE SI NOVO KNJIGO

The Native's Return

ki je ravnokar izšla.

Spisal Louis Adamič

To knjigo lahko dobite pri nas kot član s poštnino za \$2.00. Pošljite nam Money Order ali v gotovini de priporočenem pismu. Na naslov: Prosveta, 2657 S. I. dale Ave., Chicago, Ill. Pišite takoj.

Ime..... Član št.....

Naslov.....

Mesto..... Država.....

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosvete eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnici Prosveta stane za vse enako, za člana ali nečlane \$6.00 za eno leto. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.20 za tednik, se šteje k naročninu. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predr. S. N. P. J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki hiši, kjer bi rad čital list vsak dan. Cena listu Prosveta je:

Za Zdrav. države in Kanado \$6.00	Za Cileto in Chicago je
1 tednik in..... 4.80	1 tednik in.....
2 tednika in..... 3.60	2 tednika in.....
3 tednike in..... 2.40	3 tednike in.....
4 tednike in..... 1.20	4 tednike in.....
5 tednikov in..... niš	5 tednikov in.....
Za Evropo je..... \$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja Order v pismu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list to moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročen na Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvu listu za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime..... Čl. društva št.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih čl. družine:

2)..... Čl. društva št.....

3)..... Čl. društva št.....

4)..... Čl. društva št.....

5)..... Čl. društva št.....

Mesto..... Država.....

Nov naročnik..... Star naročnik.....

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLA S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne Cene zmerne, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTER

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Telefon Rockwell 4904

CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na željo tudi vsa ustmena pojava